

Location, Location, Location:

The Importance of the Neighbor Relationship

It's All Relative: A Textual Look at Relationships in Tanach

במדבר א: נ"ב-נ"ה

וַיִּחַנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל־מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל־דֹּגְלוֹ לְצַבָּאתָם: וְהַלְוִיִּם יִחַנוּ סָבִיב לְמִשְׁכַּן הָעֵדוּת וְלֹא־יְהִיָּה קֶצֶף עַל־עֵדוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשֹׁמְרֵי הַלְוִיִּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן הָעֵדוּת: וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּן עֶשְׂו: (פ)

The Israelites shall encamp troop by troop, each man with his division and each under his standard. The Levites, however, shall camp around the Tabernacle of the Pact, that wrath may not strike the Israelite community; the Levites shall stand guard around the Tabernacle of the Pact. The Israelites did accordingly; just as the LORD had commanded Moses, so they did.

במרבר פרק ב'

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר. אִישׁ עַל־דֹּגְלוֹ בְּאֵתֵי לְבַיִת אֲבֹתָם יִחַנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנֶּגֶד סָבִיב לְאֹהֶל־מוֹעֵד יִחַנוּ. ... וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כִּן־חָנוּ לְדֹגְלֵיהֶם וְכִן נָסְעוּ אִישׁ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ עַל־בֵּית אֲבֹתָיו

And the Lord spoke to Moshe and to Aharon, saying, **Every man of the children of Yisra'el shall pitch by his own standard, with the ensigns of their father's house: far off about the Tent of Meeting shall they pitch.**... And the children of Yisra'el did according to all that the Lord commanded Moshe: so they pitched by th standards, and so they set forward, everyone after their families, according to the houses of their fathers

מלבי"ם במדבר א:נ"ב

וַחֲנוּ, [ד] שב"י יחנו איש על מחנהו שכל שבט יחנה בפ"ע וכל דגל בפ"ע כ"א במקומו והלויים יחנו סביב למשכן היינו בעת החניה שלמעלה דבר מעת הנסיעה ובזה לא יהיה קצף על ב"י כי הלויים יהיו כמחיצה בין מחנה ישראל ובין המקדש, שהמקדש הוא כלב בבעל חי שממנו תוצאות חיים וסביב לו הריאה המגינה עליו וסביב לו האברים החיצונים, [ה] ושמרו הלויים כמ"ש שהלויים שומרים בכ"א מקומות:

רמב"ן שם

...ועוד ראיתי במדרש (במדב"ר ב ט) וכשם שברא הקב"ה ארבע רוחות בעולם כך סבב לכסאו ארבע חיות ולמעלה מכלן כסא הכבוד וכנגדן סדר הקב"ה הדגלים למשה אמר לו מזרח שממנו יוצא אור לעולם יהא כנגדו יהודה שהוא

בעל מלוכה ועליו שבט יששכר שהוא בעל תורה ועליו מטה זבולן שהוא בעל עשירות כמה דכתיב (בראשית מט יג) זבולון לחוף ימים ישכן כמו שנאמר (דברים לג יט) כי שפע ימים ינקו יסעו בראשונה כמו שנאמר (מיכה ב יג) ויעבר מלכם לפניו וה' בראשם דרום טללי ברכה וגשמי ברכה יוצאין ממנו לעולם יהא כנגדו ראובן שהוא בעל תשובה והתשובה מדה טובה ורחמיו של הקב"ה באין לעולם בשעה שעושין תשובה ועליו גד שהוא בעל גבורה ראובן בתשובה וגד בגבורה ושמעון באמצע לכפר עליו ושניים יסעו שהתשובה היא שניה לתורה מערב אוצרות שלג ואוצרות ברד וקור וחום וכנגדן אפרים ומנשה ובנימן ושכינה לעולם במערב בגבול בנימן שנאמר (דברים לג יב) לבנימן אמר ידיד ה' ישכון לבטח עליו ושלישים יסעו נאה לתורה ולתשובה גבורה כדי שיתגבר אדם בתורה ויתגבר על יצרו צפון משם החשך יוצא לעולם וכנגדו שבט דן למה שהוא החשיך העולם בע"ז שעשה ירבעם שנאמר (מלכים א יב כט) ואת האחד נתן בן ועליו שבט אשר להאיר את החשך שנאמר (דברים לג כד) וטובל בשמן רגלו ועליו שבט נפתלי שהוא בעל ברכה לאחרונה יסעו שכל מי שעובד ע"ז הולך לאחור ולא לפניו ועוד דורשים שם כנגד ארבע מחנות המלאכים וכו' שם במדרש היה הכל בחכמה וכבוד וגדולה לישראל ולכך יזכיר הכתוב הכל בפרט:

במדבר ג: כ"ט

מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־קֹהַת יַחֲנוּ עַל־יַרְךָ הַמִּזְרָח תִּימָנָה:

The clans of the Kohathites were to camp along the south side of the Tabernacle.

רש"י שם

משפחת בני קהת יחנו ... תימנה. וסמוכין להם דגל ראובן החונים תימנה — אוי לרשע אוי לשכנו, לכה לקו מהם דתן ואבירם ומאתים וקמשים איש עם קרח ועדתו, שנמשכו עמהם במחלקתם (תנחומא):

THE FAMILY OF THE SONS OF KOHATH SHALL ENCAMP ... SOUTHWARD — and next to them was the division of Reuben who, too, were encamped in the South (cf. Numbers 2:10) — “Woe to the wicked, woe to his neighbour!” It was on this account (on account of the friendship caused by this proximity) that some of them (the Reubenites) — Dathan and Abiram and 250 men (who were also mostly Reubenites, cf. Rashi on Numbers 16:1) — were punished together with Korah and his congregation, (cf. Numbers 16:32 ff.), because they were dragged into the quarrel with them (cf. Midrash Tanchuma, Vayera 12).

במדבר ג: ל"ח

והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל־מוֹעֵד | מזרחה משה | ואהרן ובניו שמרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל והזר הקרב יומת:

Those who were to camp before the Tabernacle, in front—before the Tent of Meeting, on the east—were Moses and Aaron and his sons, attending to the duties of the sanctuary, as a duty on behalf of the Israelites; and any outsider who encroached was to be put to death.

רש"י שם

משה ואהרן ובניו. וסמוכין להם דגל מחנה יהודה, והחונים עליו יששכר וזבולן — טוב לצדיק טוב לשכנו, לפי שהיו שכניו של משה שהיה עוסק בתורה, נעשו גדולים בתורה, שנאמר "יהודה מחקקי" (תהלים ס, ט), "ומבני יששכר יודעי

בינה וגו' מאתים" (דהי"א י"ב) — ראשי סנהדראות, "ומזבולן משכים בשבט ספר" (שופטים ה, יד) (תנחומא): משה ואהרן ובניו

[BUT THOSE THAT ENCAMP BEFORE THE DWELLING ... SHALL BE] MOSES, AND AARON AND HIS SONS — and adjacent to him was the standard of the camp of Judah, and next to the latter were encamped Issachar and Zebulun — “Well is it with the righteous, well with his neighbour!” Because they (the sons of Judah, Issachar and Zebulun) were the neighbours of Moses who occupied himself with the Torah, they themselves became eminent scholars in the Law, as it is said, (Psalms 60:9) “Judah is my lawgiver”; (I Chronicles 12:32) “and of the children of Issachar which were men that had understanding of the times to know what Israel had to do [the heads of them were two hundred]” — i.e., two hundred heads of the Sanhedrin; and (Judges 5:14) “and out of Zebulun came those that handle the pen of the writer” (Midrash Tanchuma, Bamidbar 12).

רש"י במדבר ב'כ"ט

משפחת בני קהת יחנו ... תימנה. וסמוכין להם דגל ראובן החונים תימנה — אוי לרשע אוי לשכנו, לכה לקו מהם דתן ואבירם ומאתים וחקמים איש עם קרח ועדתו, שנמשכו עמהם במחלקתם (תנחומא):

and next to them was the division of Reuben who, too, were encamped in the South (cf. Numbers 2:10) — “Woe to the wicked, woe to his neighbour!” It was on this account (on account of the friendship caused by this proximity) that some of them (the Reubenites) — Dathan and Abiram and 250 men (who were also mostly Reubenites, cf. Rashi on Numbers 16:1) — were punished together with Korah and his congregation, (cf. Numbers 16:32 ff.), **because they were dragged into the quarrel with them** (cf. Midrash Tanchuma, Vayera 12).

מדרש תנחומא במדברמדבר י"ב

איש על דגלו. זה שאמר הכתוב: אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק (איוב לו, ג). לא היה צריך לומר, אלא איש על דגלו יחנו בני ישראל. ומה תלמוד לומר: באותות. אלא בשעה שנפטר יעקב אבינו מן העולם, אמר לבניו, ושכבתי עם אבותי (בראשית מח, ל). חזר על כל בניו וברכן ופוקדן, אמר להן, קשתטלו אותי, ביראה ובכבוד טלו אותי. ולא יגע אדם אחר במטתי, ולא אחד מן המצרים, ולא אחד מבניכם, מפני שיש בכם שנשא מבנות כנען. וכן הוא אומר, ויעשו בניו לו כן כאשר צוה, וישאו אותו בניו ארצה כנען (שם נ, יב-יג), ולא בני בניו. והיאך צוה. אמר להם: יהודה ויששכר וזבולון יטענו מטתי מן המזרח, ראובן ושמעון וגד יטענו מן הדרום, דן ואשר ונפתלי יטענו מן הצפון, בנימין אפרים ומנשה יטענו מן המערב. יוסף אל יטעון, למה. שהוא מלה, ואתם צריכין לחלוק לו כבוד. לוי אל יטעון. למה, שעתידין לישא את הארון, ומי שטוען את ארונו של חי העולמים, לא ישא ארונו של מת. ואם תעשו כן וטענתם את מטתי כשם שצוית אתכם, הקדוש ברוך הוא עתיד להשרות אתכם דגלים דגלים. כיון שנפטר, טענו אותו כשם שצוה שיתענו אותו. מנין, שכן כתיב: ויעשו בניו לו כן כאשר צוה (בראשית נ, יב). מה כתיב אחריו, וישאו אותו בניו ארצה כנען. כיון שיצאו ישראל ממצרים, אמר הקדוש ברוך הוא, הרי השעה שיעשו דגלים כשם שבשרן אביהן, שהן עתידין לעשות דגלים דגלים. מיד אמר הקדוש ברוך הוא למשה, משה, עשה אותם דגלים לשמי. מיד עמד משה והתחיל מיצר, אמר, עכשו עתידה מחלקת להנתן בין השבטים. אם אומר לשבט יהודה לשרות במזרח. הוא אומר לי, אי אפשר לי אלא בדרום, וכן אחרים כיוצא בו שבט ושבט. אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה, משה, מה אכפת לך, הם אינן צריכין לך בדבר הזה, שמעצמן הן מכירין דירתן. למה, שצוה אביהן בידם היאך לשרות בדגלים. איני מחדש עליהם דבר, שכבר יש להם טכסין מן

יַעֲקֹב אָבִיהֶן, כְּשֵׁם שֶׁהִקִּיפוּ אֶת מִטָּתוֹ, כִּי יִקִּיפוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן. מִנֵּין, שֶׁכָּהָן כְּתִיב: אִישׁ עַל דָּגְלוֹ. כִּיצַד הֵם שְׂרוּיִים. הַלְוִיִּים יִחַנוּ סְבִיב לַמִּשְׁכָּן הַעֲדֵת, מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּבְנֵיהֶן בְּמִזְרַח, שְׁנֵאמַר: וְהַחֲנִים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן קִדְמָה, שׁוֹמְרִים מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ, וְסֻמּוֹת לָהֶם יְהוּדָה וְיִשְׂשָׁכָר וְזְבֻלוֹן. מִכָּאן אָמְרוּ, אֲשֶׁר־יִלְצְדִיק וְאֲשֶׁר־יִלְשָׁכְנוּ. אֱלוֹ שְׁלֹשֶׁת הַשְּׂבָטִים שֶׁהָיוּ סֻמּוֹת לַמִּשָּׁה וְאַהֲרֹן, נַעֲשׂוּ גְדוּלִים בְּתוֹרָה. יְהוּדָה, שְׁנֵאמַר: לֹא יִסּוּר שְׂבֵט מִיְהוּדָה וּמְחֻקֵּק מִבֵּין רִגְלָיו עַד כִּי יָבֵא שִׁילָה וְלוֹ יִקְהֶת עַמִּים (שם מט, י). בְּיִשְׁשָׁכָר כְּתִיב: וּמִבְּנֵי יִשְׁשָׁכָר יוֹדְעֵי בֵינָה לְעֵתִים לְדַעַת מֶה יַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל רִאשִׁיהֶם מֵאֲתִים וְכָל אַחֵיהֶם עַל פִּיהֶם (דה"א יב, לג), וְהָיוּ מְסַמְּכִין הַלְכָה עַל פִּיהֶם. וּמִזְבֻלוֹן, מוֹשְׁכִים בְּשֵׁבֶט סוּפֵר (שופטים ה, יד). סוּפֵר, עַל שֶׁהָיוּ שְׂכָנָיו, כְּלָם נַעֲשׂוּ בְּנֵי תוֹרָה. וּמִן הַדְּרוֹם בְּנֵי קֵהֶת, וְסֻמּוֹתֵיהֶם לָהֶם רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְגַד. מִכָּאן אָמְרוּ, אוֹי לְרַשָּׁע וְאוֹי לְשָׂכְנוֹ. אֱלוֹ שְׁלֹשֶׁת הַשְּׂבָטִים שֶׁהָיוּ שְׂכָנִים לְקִרְחָן וְעֵדְתוֹ בְּדְרוֹם, אֲבָדוּ עִמּוֹ בְּמַחְלָקָתוֹ, שְׁנֵאמַר: וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אוֹתָם וְאֶת בְּתִיָּהֶם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקִרְחָן וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ (במדבר טז, לב). וּמִן הַמְּעַרְבׁ בְּנֵי גְרָשָׁם, וְסֻמּוֹתֵיהֶם לָהֶם אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וּבְנֵימִין. וּמִן הַצָּפוֹן בְּנֵי מְרָרִי, וְסֻמּוֹתֵיהֶם לָהֶם דָּן וְנַפְתָּלִי וְאָשֵׁר.

(Numb. 2:2:) "Each with his standard, under the banners for their fathers' house." [This text is related] (to Job 36:3), "I will fetch my knowledge from afar, and justify my maker." It was only necessary to say, "under the banners shall the Children of Israel camp."⁵⁵*Numb. R. 2:8*. Then what is the significance of saying (in Numb. 2:2), "under the banners [for their fathers' house]." Simply that when our father Jacob departed from this world, he said to them (in Gen. 47:30), "When I sleep with my ancestors, you are to take me up from Egypt and bury me in their grave." He went around to all his sons, blessed them, and gave them a charge. He said to them, "When you take me, you are to take me with reverence and honor. Let no other person, neither one of the Egyptians nor one of your children, touch my bier, because there are some among them who have taken [wives] from the daughters of Canaan."⁵⁶*Cf. Gen. R. 84:21; PRK 39, according to which there was no such intermarriage*. And so it says (in Gen. 50:12-13), "So his children did for him just as he had commanded them. And his children brought him up to the land of Canaan." His children, but not his grandchildren (who were forbidden to touch the bier)! How did he charge them? He said to them, "Judah, Issachar, and Zebulun shall carry my bier on the East; Reuben, Simeon, and Gad, on the South; Ephraim, Manasseh, and Benjamin, on the West; Dan, Asher, and Naphtali, on the North. Joseph is not to carry [at all], because he is a king; and you must impart honor to him. Nor is Levi to carry. Why? Because he will carry the ark (*aron*), and whoever carries the ark of the One who lives forever is not to carry a coffin (*aron*) of the dead. If you do this and carry my bier, just as I have charged you, the Holy One, blessed be He, is going to have you encamp by the various standards." When he passed away, they carried him just as he had charged them. It is so stated (in Gen. 50:12), "So his children did for him just as he had commanded them." What is written next (in vs. 13)? "And his children brought him up to the land of Canaan." When Israel went forth from Egypt, the Holy One, blessed be He, said, "Now is the time for them to make standards, just as their father had proclaimed to them that they were going to make standards." Immediately the Holy One, blessed be He, said to Moses, "Make those standards for my name." Immediately Moses began to be concerned. He said, "There is going to be dissension among the tribes. If I tell the tribe of Judah to encamp in the East, they will say, 'It is impossible for us to encamp anywhere but in the South.' And so each and every tribe [would act] like that one." The Holy One, blessed be He, said to him, "What concern is that to you? They do not need you in this matter. They will recognize their dwellings by themselves. Why? Because their father's will was in their hand on how to encamp by the standards. I am not establishing something new. They already have their father's arrangements"⁵⁷*Gk.: taxeis*. in their

hands. Just as they have taken positions around his bier, so let them take positions around the tabernacle.” Where is it shown? Where it is stated (in Numb. 2:2), “Each with his standard, under the banners [for their fathers' house].” How were they encamped? The Levites camped around the tabernacle of witness, with Moses, Aaron, and his children on the East.⁵⁸ See *Numb. R. 2:10*. It is so stated (in Numb. 3:38), “Those who camped before the tabernacle, in front before the tent of meeting to the East, were Moses, Aaron, and his children.” And adjacent to them were Judah, Issachar, and Zebulun. Hence they said, “Fortunate is the righteous person and fortunate are his neighbors.”⁵⁹ *Suk. 56b*. See below, *Numb. 5:8*. This refers to the three tribes (rt.: *shbt*) which were adjacent to Moses and Aaron.⁶⁰ *Gen. R. 3:13; Numb. R. 3:12*. They became great in the Torah, as stated (in Gen. 49:10), “The scepter (*shbt*) shall not depart from Judah, nor the inscriber from between his feet.” In the case of Issachar it is written, (in I Chron. 12:33), “And from the Children of Issachar, those who had an understanding of the times,⁶¹ *The midrash regards UNDERSTANDING as synonymous with Torah*. to know what Israel should do; their heads numbered two hundred and all their kindred under their command (*'al pihem*),” because they harmonize law (*halakhah*) at their command (*'al pihem*). [Of Zebulun it is written] (in Jud. 5:14), “and from Zebulun those who wield the scribal pen.” Because they were neighbors [of Torah, embodied by Moses] they all became children of Torah (i.e., Torah scholars). Now on the South were the Children of Kohath (ben Levi), and adjacent to them were Reuben, Simeon, and Gad. Hence they say, “Woe to the wicked person; and woe to his neighbor.”⁶² *Suk. 56b; Numb. R. 18:5; ARN, A, 9:1; see Avot 1:7*. These are the three tribes which were neighbors of Korah (the grandson of Kohath) and his community in the South. These were destroyed with him in his dissension (as stated in Numb. 16:32), “And the earth opened its mouth and swallowed them, their households, every person that belonged to Korah, and their property.” On the West were the Children of Gershom (i.e., Gershon ben Levi), with Ephraim, Manasseh, and Benjamin being adjacent to them. And on the North were the Children of Merari (ben Levi), with Dan, Naphtali, and Asher being adjacent to them.